

Om roller i EBH-entreprenader – Att svara för eller ansvara för, det är frågan

Björn Lindbom, SGU
2010-02-08

Berith Juvonen ringde och sa:

"...SGU rekommenderar att entreprenören ska ta ett större ansvar, till och med ansvara för miljökontrollen i (schakt-)entreprenader..."

Avgränsningar mm

- Endast utförandeentreprenader
- Endast "dig-and dump" - entreprenad

- B=Beställare
- E=Entreprenör
- UL=E:s underleverantör (konsult eller underentreprenör)

Entreprenadformer

Utförandeentreprenad (=generalentr.)

B projekterar, dvs anger med ritningar, text, etc, hur arbetet ska utföras för att en viss funktion ska uppnås. E genomför.

Funktionsentreprenad (=totalentr.)

B anger den funktion som ska uppnås varpå E projekterar och genomför

Utförandeentreprenad i en "vanlig" anläggningsentreprenad (väg, park)

- Schakt, upplag, transport
- Vattenhantering (läns-, yt-), UL?
- Åtgärdskrav avs jord
 - Schaktdjup, mängder, ersättningsmassor, kornstorlek, mm, (R)
- B anlitar kontrollant (stickprovsfunktion)

Utförandeentreprenad i ehh-världen, som det "brukar" göras

- Schakt, upplag, transport
- Vattenhantering (läns-, yt-), UL?
- Åtgärdskrav avs förorenad jord (B anlitar "miljökontrollant")
 - Halter, klassning av jord, schaktdjup, mängder, ersättningsmassor, mm (R)
- E arbetar enligt Bs instruktioner via Bs miljökontrollant

Jag förstår jag inte varför:

- B ska handla upp konsult (projektering, ffu)
- E ska räkna (halter, mängder, schaktdjup, etc)
- E ska planera logistik, massupplag, transporter, AO, etc
- B ska handla upp E

...om det nu är så att...

...B i nästa ögonblick...

...handlar upp en miljökontrollant går in och styr
entreprenörens arbete – påverkar logistik, transporter, mm ?

•Varför har B bekostat en projektering som E inte kan följa
??

Arbetsättet skapar väldigt oklara ansvarsförhållanden
=
vem svarar egentligen för vad ??

Annan upphandlingsform ??!

Antingen:

- B handlar upp miljökonsult (provtagning, klassning, friklassning, etc)
- B handlar upp E på löpande räkning (schakt och transporter).

Eller:

- B handlar upp projektör
- B handlar upp E som tar hand om "allt".
- E handlar upp miljökonsult som provtar, klassificerar, mm.
- E genomför entreprenaden utan inblandning av B

Utförandeentreprenad i ebh-världen, som det alltså i stället kan

- Schakt, upplag, ~~trösklar~~
- Vattenhantering (läns-, yt-), UL?
- Åtgärdskrav av förorenad jord (E anlitar UL
 - Halter, klassning av jord, schaktdjup, mängder, ersättningsmassor, mm (R)

- B anlitar kontrollant (stickprovsfunktion)

Vari ligger skillnaden ?

I båda fallen:

- B projekterar och handlar upp E
- E utför med egen personal och upphandlad UL
- B handlar upp kontrollant för stickprovsfunktion.

Med andra ord: Det saknas principiell skillnad mellan en vanlig anläggningsentreprenad och en "ebh-schakt-entreprenad" där ansvaret för miljökontrollen överläts på E.

B utför miljökontroll: + och – från E:s horisont

- + "Säkrare" för E eftersom B ansvarar för klassning, mm
- + E slipper bli misstänkliggjord för "övergrävning" (R)
- + Ev "undergrävning", dvs kvarlämnande av för höga halter, är B:s fel
- + Arbetssättet etablerat och "invant" (?)
- + Korta beslutsvägar mellan B och E
- + E får, eller bör få, ersättning för avvikelser från anbud

B utför miljökontroll: + och – från E:s horisont

- E råder inte ensam över AO, logistik kan påverkas
- E sårbar om B:s miljökontrollant sjuk, el dyl
- Arbetet avviker från anbud -> osäkerhet i ersättning

B utför miljökontroll: + och – från B:s horisont

- + B kan tyckas ha kontroll över entreprenaden
- + Korta beslutsvägar mellan B och E
- B står med stort ansvar, sjukdom el dyl kan påverka hela entreprenaden, får bekostas av B.
- B får otydlig roll gentemot tillsynsmyndigheten.
- B ombesörjer onödigt projekteringsarbete
- Risk för att B:s miljökontrollant, även får ta E:s miljöfrågor, dvs risk för dubbla lojaliteter
- Samordningsansvaret något grötigare

E utför miljökontroll: + och – från E:s horisont

- + E råder ensam över AO
- + E har koll på logistik, transporter, mellanlagring, etc
- + E har koll på flödet av analysprotokoll, trp-sedlar, etc
- Längre beslutsvägar mellan E och B (?)
- Svårt för E att budgetera sin miljökontrollant
- Ovan roll (?) för E

E utför miljökontroll: + och – från B:s horisont

- + Tydligare roll gentemot tillsynsmyndigheten
- + Enklare och mer van roll för B med kontrollant
- + B slipper stå med det stora ansvaret, tillhandahålla personal, mm
- + Ansvarsbilden "vem-gör-vad" blir enklare
- + E får sköta sitt arbete utan inblandning från B
- + Samordningsansvaret tydligt
- Längre beslutsvägar (?)

Summa summarum

Det saknas principiell skillnad mellan vanliga anläggningsentreprenader och ebh-entreprenader

- De olika synsätten på miljökontrollantens roll och uppdragsgivare bör alltid övervägas, "skit i traditionerna"
- Förfrågningsunderlaget måste utformas efter val av synsätt, tillgängliga resurser, kompetens, Bs organisation

Summa summarum

- TSMs roll i ebh-entreprenader måste ombesörjas
- B → syftet med projekteringshandlingarna ?
- Mitt synsätt: större entreprenader (?)
- Mindre entreprenader (löpande) eller FE
- Såväl B som E → miljökontrollen kostar pengar !!!

Exempel på principiell projektorganisation

